

بررسی رابطه هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس (نمونه موردی مدیران مدارس متوسطه دوم شهر اسفراین)

رضا والا^۱، سعید علی تبار^۲

^۱ گروه برنامه ریزی آموزشی دانشگاه آزاد واحد رودهن.

^۲ کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه آزاد واحد رودهن.

نام نویسنده مسئول:

سعید علی تبار

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۳/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۵/۱۶

چکیده

این مقاله با هدف بررسی رابطه بین هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی در سال ۱۳۹۸ صورت پذیرفت. این مطالعه از نظر هدف بنیادی و با توجه به این که با تکیه بر منابع کتابخانه ای به تشریح مبانی نظری و به صورت میدانی با استفاده از پرسشنامه صورت می گیرد توصیفی و میدانی و چون رابطه چند متغیر را با هم می سنجد از نوع همبستگی است. جامعه آماری این مطالعه شامل کلیه مدیران مدارس مقطع متوسطه یک و دوی شهرستان اسفراین است که برای تعیین حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان تعداد ۳۰۰ نفر به عنوان نمونه تعیین گردید. ابزار گردآوری داده ها در این مطالعه پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت، پرسشنامه هوش هیجانی بار-آن و پرسشنامه استاندارد تفکر استراتژیک گلدمن است که آلفای کرونباخ برای هوش هیجانی، عزت نفس و تفکر استراتژیک به ترتیب ۰/۹۳۱، ۰/۹۳۷ و ۰/۹۰۷ بدست آمد. نتایج این پژوهش نشان داد که بین تمامی مولفه های دو متغیر هوش هیجانی با تفکر استراتژیک مدیران مدارس رابطه معنا دار وجود دارد ($p < 0/05$) و نیز بین تمامی مولفه های دو متغیر عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس رابطه معنا دار وجود دارد ($p < 0/05$) و نتایج نشان داد که رگرسیون نمرات متغیرهای پیش بین عزت نفس و هوش هیجانی به طرف متغیر (تفکر استراتژیک) از نظر آماری معنی دار است. مقدار ضریب تعیین ($R^2 = 0.246$) نیز بیانگر این است که نرخ عزت نفس و هوش هیجانی توأماً ۱۴ درصد بر روی تفکر استراتژیک تاثیر گذار است. به طور کلی نتایج بیانگر این مطلب است که بین هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس رابطه معنا داری وجود دارد و هر چه عزت نفس و هوش هیجانی مدیران مدارس بالاتر باشد از تفکر استراتژیک بالاتری برخوردارند.

واژگان کلیدی: هوش هیجانی - عزت نفس - تفکر استراتژیک - مدیران مدارس.

مقدمه

یکی از اصطلاحات جدید در دنیای استراتژی، تفکر استراتژیک^۱ است. در رابطه با علل مطرح شدن تفکر استراتژیک، می توان به رویکردهای نوین استراتژی ها و نقش آن در سازمان ها اشاره نمود (کاووسی، ۱۳۹۰). امروزه با افزایش مشکلات و پیچیده شدن سازمان ها، نیاز به ارائه راه حل های بهتر و استفاده از ابزارهای قدرتمند تر از برنامه ریزی استراتژیک، خود نمایی می کند چرا که مدیران با تفکر استراتژیک با فهم و درک بهتر از برنامه استراتژیک، عملکرد مؤثرتری خواهند داشت. می توان گفت تفکر استراتژیک به عنوان مکملی برای برنامه ریزی استراتژیک، رویکرد مناسب^۲ راهبری "سازمان شمرده می شود و می تواند در جهت مقابله سیستماتیک با معضلات، درک فرصت ها، تخصیص بهینه منابع کمیاب و دستیابی به نتایج مورد نظر کمک نماید(منصوریان، ۱۳۹۱). تفکر استراتژیک با رویکرد کلان نگر خود از بروز فلج تحلیلی در سازمان جلوگیری می کند و به جای پرداختن به همه امور، فعالیت های ارزش آفرین را انتخاب می کند. بنابراین خروجی تفکر استراتژیک یک سند مفصل برای همه امور سازمان نیست بلکه چند ایده مشخص، جذاب و خلاق برای بخش مهمی از سازمان است که مزیت رقابتی، سودآوری و ماندگاری سازمان را در پی دارد(لشکر بلوکی، ۱۳۹۲)؛ یعنی اینکه استراتژیک برای دستیابی به منافع استراتژیک به دنبال فرصت ها و ظرفیت هایی است که در برون و درون سازمان موجود هستند اما به صورت کامل محقق نشده اند و هنوز به صورت یک منفعت بالفعل در نیامده اند. تفکر استراتژیک کاشف منافعی است که هنوز بالفعل نیستند اما اگر عوامل بالفعل شدن شان فراهم شود (تخصیص منابع موجود و تأمین عوامل مفقود) سازمان یا یک سیستم - اجتماعی (مانند یک دولت - ملت) به یک منفعت بالفعل استراتژیک دست می یابد(کاووسی، ۱۳۹۰) در واقع تفکر و مدیریت استراتژیک(به عنوان متغیر وابسته در این پژوهش) به مدرسه به عنوان یک سازمان این امکان را می دهد که به شیوه ای خلاق و نوآور عمل کند و برای شکل دادن به آینده خود به صورت انفعالی عمل نکند(شوجی و شیبایا، ۱۳۸۹). از دیگر سو یکی از مؤلفه هایی که ارتباط مستقیم و دوسویه ای با رشد مهارتهای اجتماعی دارد، عزت نفس^۳ است. عزت نفس (به عنوان متغیر مستقل در این پژوهش) عبارت است از ارزشیابی فرد درباره خود و یا قضاوتهای شخص در مورد ارزش خود. عزت نفس اگر به طور کامل تحقق پیدا کند، تجربه ای است که باعث می شود انسان خود را مناسب زندگی و لازمه های آن ببیند. عزت نفس اعتماد به توانایی خود در اندیشیدن، اعتماد به توانایی خود به کنار آمدن با چالش های اولیه زندگی، اعتماد به حق خود برای موفق و شاد بودن، احساس ارزشمند بودن و شایسته بودن، داشتن حق ابراز نیازها و خواسته ها، ابراز میل رسیدن به هر اندازه از ارزشها و برخورداری شدن از ثمرات تلاشهای خویش است. مدیر مدرسه ای که در کسب عزت نفس دچار شکست شود، دستخوش اضطراب، تنزل روانی و بدگمانی از خود، حقیقت گریزی و احساس عدم کفایت در زندگی و در نهایت وظایف سازمانی می شود(سی برلایتر، ال کیچ، ۱۹۹۲).

در حال حاضر و از دیگر سو هوش هیجانی^۴ (به عنوان متغیر مستقل در این پژوهش) مفهوم جدیدی است که از دهه ۱۹۹۰ میلادی به بعد در ادبیات مدیریت بکار رفته است و مجموعه ای از توانایی ها است که انسان را قادر به ساماندهی و مدیریت احساسات و عواطف خود و دیگران می کند. این هوش مشتمل بر شناخت احساسات خویش و بکارگیری آنها برای اتخاذ تصمیمات مناسب در زندگی فردی و شغلی و مشخص کننده نوع هر رابطه است که مناسب یک شغل یا حرفه است. هوش هیجانی یک اصطلاح فراگیر از مهارتهایی است که مجموعه گسترده ای از خصوصیات فردی را در بر می گیرد و معمولاً به مهارتهای بین فردی و درون فردی اطلاق میگردد که فراتر از حوزه مشخص از دانشهای پیشین، بهره هوشی و مهارتهای فنی یا حرفه ای می باشد و مستلزم آگاهی از تأثیر و تأثر متقابل عواطف با بهره هوشی است پژوهش ها نشان داده است که هوش هیجانی بالای مدیران به عنوان متغیر پیش بین می تواند سلامت سازمانی و مولفه های آن به عنوان متغیرهای ملاک تبیین کند(محمدی، ۱۳۹۰). نتایج پژوهش ها نشان داده است که هوش هیجانی بیان کننده توانایی فرد در شناسایی، ارزیابی و بیان عواطف و هیجانات است به گونه ای که عملکرد، بهبود روابط و تسهیل فرایند تفکر را افزایش می دهد(کرد نوقایی، اشکان، میرزایی رافع، ۱۳۹۱). در ارتباط با این پژوهش نتایج تحقیق اصل فتاحی و نجار پور استادی(۱۳۹۲) نشان داده است که بین هوش هیجانی با مهارتهای اجتماعی و

¹ Strategic thinking

² Self-esteem

³ Celeriter, El Cage

⁴ Emotional intelligence

بین عزت نفس با مهارت‌های اجتماعی ارتباط وجود دارد و نیز نتایج مطالعه ثابت، کوهستانی و مهram (۱۳۹۰) نشان داده است که بین نمره اثربخشی مدیران با عزت نفس بالا و پایین تفاوت معنی داری وجود دارد و اثربخشی مدیران با عزت نفس بالا از اثربخشی مدیران با عزت نفس پایین بیشتر است. (کوهستانی، مهram، ۱۳۹۰)

از دیگر سو امروزه نهاد آموزش و پرورش، یکی از محورهای مهم تربیت نیروی انسانی است و نیاز به تحولاتی دارد که خود منشأ بروز دگرگونی‌هایی عمیق و اساسی در نوع روابط و ارزش‌های اجتماعی است، بسیاری از این تحولات و دگرگونی‌ها از بیرون، بر آموزش و دانش آموز تحمیل می شود و بر شخصیت آنان تاثیر می گذارد، امروزه لازمه زندگی اجتماعی دانش آموزان در محیط مدرسه؛ آمادگی روانی، برخورداری از مهارت‌های اجتماعی، اعتماد به نفس و قدرت سازگاری اجتماعی است و همه اینها از دیدگاه های مختلفی که در مورد شیوه مدیریت مدارس وجود دارد نشأت می گیرد عده ای از مدیران مدارس ریشه بسیاری از مشکلات و راه حل های مدارس را در منابع مالی، فیزیکی و بودجه آن می دانند این افراد بیشترین توجه خود را به ورودی های سیستم مدرسه معطوف می دارند. عده ای دیگری اعلام می دارند که اگرچه توجه به منابع موجود در ورودی های سیستم از اهمیت بالایی برخوردار است اما باید به فرایند سیستم توجه بیشتری معطوف داشت آن ها در فرایند سیستم به محتوی، روش ها، چگونگی تدریس، نحوه ی مدیریت و ارزشیابی تاکید می نمایند (صاحب الزمانی، فشارکی و عبداللهی مفرد، ۱۳۸۹) با توجه به تغییرات محیطی که در حال حاضر شتاب زیادی به خود گرفته است و پیچیده شدن تصمیمات سازمانی، لزوم بکارگیری برنامه ای جامع برای مواجهه با اینگونه مسائل بیشتر از گذشته ملموس می شود در این رابطه آنچه که برنامه ریزان ارائه کرده اند برنامه تفکر استراتژیک است؛ تفکر و مدیریت استراتژیک با تکیه بر ذهنیتی پویا، آینده نگر، جامع نگر و اقتضایی راه حل بسیاری از مسائل سازمانهای امروزی است. پایه های مدیریت استراتژیک بر اساس میزان درکی است که مدیران از سازمان های رقیب. توزیع کنندگان، دولتها، بستانکاران، سهامداران، مراکز آموزشی؛ مدارس پیشرفته و مجهز به سیستم هوشمند و مشتریانی که در سراسر دنیا وجود دارند؛ قرار دارد و این عوامل تعیین کنندگان موفقیت اداری و سازمانی در دنیای امروز است به این حد و اندازه که یکی از مهمترین ابزارهایی که سازمانها برای حصول موفقیت در آینده می توانند از آن بهره بگیرند، تفکر استراتژیک خواهد بود (کاوسی، ۱۳۹۰). تفکر استراتژیک با جامعیت و دوراندیشی خاصی که ایجاد می کند از یک سو باعث درک بهتر کارکنان از سازمان و محیط فعالیتشان شده و منجر به خلاقیت های مکرر آنان می شود و از سوی دیگر زمینه ارتباطات و تعامل بیشترین مدیران و کارکنان را فراهم آورده و باعث بهره برداری از نبوغ و خلاقیت کارکنان در سازمان می شود. توانایی تفکر استراتژیک خصوصیت ذاتی رهبری استراتژیک است. رهبری استراتژیک نیاز به توانایی در برنامه ریزی استراتژیک و تفکر استراتژیک دارد. این مدل تفکر استراتژیک در برگرفته پنج بعد تفکر سیستمی، تمرکز بر هدف (عزم استراتژیک)، فرصت جویی هوشمندانه، فرضیه محوری و تفکر در زمان می باشد (منصوریان، ۱۳۹۱) برای یک مدیر، هیچ ادراکی مهمتر از فهم کارش نیست. این بصیرت تنها به درک عوامل مؤثر و روابط بین آنها محدود نمی شود، بلکه کشف شهودی زوایای ناشناخته این فضا و خلق ایده هایی برای بهره برداری از آنها، تجلی ارزش آفرینی از این بصیرت است. تفکر استراتژیک، رویکردی است که زمینه شکلگیری و توسعه این بصیرت را فراهم می سازد (سفیدی، ۱۳۹۶) این شیوه مدیریت باعث می شود که مدرسه، کادر مدرسه و سازمان دارای ابتکار عمل باشد و فعالیت هایش به گونه ای درآید که اعمال نفوذ نماید و بدین گونه سرنوشت خود را رقم بزند و آینده را تحت کنترل درآورد. یک مدیر دارای تفکر استراتژیک تلاش می کند برنامه ریزی استراتژیک را وارد رفتار روزانه مدارس کند در این روش که به مشارکت همه کارکنان تاکید می ورزد روش ها، ابزار و مدل های مناسبی برای بهبود بخشیدن به کیفیت کار مدرسه به مدیران و کارکنان ارائه می دهد که لازم است مدیران و کارکنان با آموزش این شیوه ها تغییرات عمده ای را در روشهای کاری خود به وجود آورند و همزمان با این تغییرات برنامه ریزی مناسبی را معمول و اجرا نمایند (شوجی و شیبایا، ۱۳۸۹). از دیگر سو یافته های جدید نشان می دهد کارکنانی که دارای وجدان کاری و احساس وظیفه شناسی بالایی هستند، اما فاقد هوش هیجانی و اجتماعی اند، در مقایسه با کارکنان مشابهی که از هوش هیجانی بالایی برخوردارند، عملکرد ضعیف تری دارند. هیجان ها نقش مهمی در زندگی انسان دارند. آنها به رویاها، خاطره ها و ادراک های انسان جان می بخشند و وقتی که دچار اختلال شوند، سهم عمده ای در اختلال های روانی بر عهده دارند و مسئولین آموزش می توانند از آنها برای آموزش سلامت هیجانی بهتر به افراد مختلف خصوصا دانش آموزان استفاده کنند (محمدی، ۱۳۹۰) همچنین یافته های پژوهشگران نشان می دهد عزت نفس و عملکرد شغلی و سازمانی در مدیران همبستگی

مثبت وجود دارد یعنی میان دو متغیر، عزت نفس عامل مهمتر و بزرگتری است تا عملکرد شغلی و به عبارت دیگر عزت نفس عامل یا علت اولیه برای عملکرد شغلی است؛ شخصی که عزت نفس دارد خود را به گونه ای مثبت ارزیابی می کند و برخورد مناسبی با خود و دیگران دارد عزت نفس به معنای پذیرش و ارزشمندی است که شخص در مورد خود احساس می کند. شخصی که عزت نفس دارد خود را به گونه مثبتی ارزیابی نموده و برخورد مناسبی با خود و دیگران دارد (سی برلایتر، ال کیچ^۵، ۱۹۹۲). بنابراین بر اساس آنچه که در بالا گفته شد با توجه به اهمیت بالای مدارس در تربیت فرزندان به عنوان آینده سازان کشور و اهمیت مدیریت مدیران در مدارس ضرورت دارد تا جهت پیش برد اهداف تربیتی و آموزشی در آموزش و پرورش رابطه هوش هیجانی و عزت نفس مدیران مدارس با تفکر استراتژیک آنان مورد بررسی و مطالعه قرار بگیرد و با وجود حلاء موجود مساله اصلی در این پژوهش بررسی رابطه هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس است و تلاش می شود به این پرسش که آیا بین هوش هیجانی و عزت نفس مدیران مدارس با تفکر استراتژیک رابطه وجود دارد پاسخی مناسب و شایسته داده شود.

روش ها

در این پژوهش که به بررسی رابطه هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی پرداخته شده است از آنجا که نتایج حاصل از آن در سازمان آموزش و پرورش می تواند راهگشا باشد از نظر هدف بنیادی است و با توجه به این که با تکیه بر منابع کتابخانه ای به تشریح مبانی نظری و به صورت میدانی با استفاده از پرسشنامه صورت می گیرد و رابطه چند متغیر را با هم می سنجد، از نظر شیوه اجرا از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش؛ شامل کلیه مدیران مدارس مقطع متوسطه یک و دوی شهرستان اسفراین به تعداد ۱۳۲ نفر است که برای تعیین حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان تعداد ۹۷ نفر به عنوان نمونه تعیین گردید که محقق با مراجعه به محل مدارس از بین مدیرانی که حاضر به همکاری شدند به شیوه در دسترس پرسشنامه ها را تکمیل و مورد ارزیابی قرار داد. تعداد حجم نمونه در این مطالعه ۳۰۰ نفر است و برای تکمیل پرسش نامه ها به صورت در دسترس از بین کسانی که همکاری می کنند پرسش نامه ها تکمیل گردید. روش این پژوهش از نظر هدف بنیادی و از نظر تشریح مبانی نظری متکی بر منابع کتابخانه ای و توصیفی و از نظر سنجش متغیرها از نوع همبستگی می باشد.

روش کتابخانه ای: در بخش متون نظری و ادبیات تحقیق از منابع کتاب خانه ای (مطالعه کتب، مقاله ها و نشریات داخلی و خارجی) و به شیوه توصیفی و با استفاده از فیش برداری استفاده گردید.

روش میدانی: روش میدانی به روشی گفته می شود که محقق برای جمع آوری اطلاعات ناچار است به محیط پیرامون برود و با مراجعه به افراد یا محیط و برقراری ارتباطی مستقیم با واحد ها و... اطلاعات مورد نیاز خود را جمع آوری نماید. در روش میدانی استفاده از پرسشنامه، مصاحبه، مشاهده در ارتباط با جمع آوری اطلاعات (در رد یا تایید فرضیه های یک پژوهش) استفاده می گردد. از این روش در بخش تشخیص نمونه آماری مدیران آموزشگاه های متوسطه یک و دوی شهرستان اسفراین از روش میدانی یعنی تکمیل پرسش نامه (عزت نفس کوپر اسمیت، هوش هیجانی بار - ان و تفکر استراتژیک گلدمن) استفاده شد. در این پژوهش برای سنجش متغیرها از پرسش نامه های زیر استفاده شده است که عبارتند از:

عزت نفس کوپر اسمیت^۶:

پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت در سال ۱۹۶۷ به منظور بخش سنجش میزان احساس ارزشمندی دانش آموزان و دانشجویان در زمینه های اجتماعی و تحصیلی ساخته شده است. این تست دارای ۵۸ سوال دو گزینه ای با گزینه های «بلی» و «خیر» است که هر فرد متناسب با وضعیت خود یکی از گزینه ها را انتخاب می کند. تست دارای خرده مقیاس شخصیتی

⁵ Celeriter, El Cage

⁶ SEI, Cooper Smith

«آموزشگاهی» است این تست را می توان بر روی دانش آموزان و دانشجویان مورد استفاده قرار داد. مواد هر یک از زیر مقیاس ها عبارتند از: مقیاس عمومی ۲۶ ماده، مقیاس اجتماعی ۸ ماده، مقیاس خانوادگی ۸ ماده، مقیاس تحصیلی یا شغلی ۸ ماده و مقیاس دروغ ۸ ماده. در تحقیق فتحی آشتیانی میانگین و انحراف معیار این پرسشنامه برای دانش آموزان دبیرستانی به ترتیب ۷۶/۳۴ و ۸/۴۷ گزارش شده است. اعتبار این تست توسط مطالعات متعددی مورد تایید قرار گرفته است (کوپر اسمیت، ۱۹۶۷ و کمپل^۷، ۱۹۵۶؛ به نقل از فلسفی نژاد، ۱۳۷۲). همین طور پور شافعی (۱۳۷۱) با استفاده از روش دو نیمه کردن ضریب ۰/۸۳ و فلسفی نژاد (۱۳۷۲) و گلبرگی (۱۳۷۳) با استفاده از روش بازآزمایی ضریب اعتبار معادل ۰/۸۰ گزارش نموده اند. همچنین شریعت نیا، آقاداتاشی، نجبایی و ثابت با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۲ اعتبار تست را معادل ۰/۸۰، ۰/۷۹، ۰/۸۴ و ۰/۸۹ به دست آورده اند (ناطق و همکاران، ۱۳۹۶)

روش نمره گذاری:

(جدول شماره ۱ نمره گذاری پرسشنامه عزت نفس)

سوال ها	مقیاس ها
۱،۴،۱۹،۲۷،۳۸،۳۹،۴۳،۴۷	بلی
۷،۱۰،۱۲،۱۳،۱۵،۱۸،۲۴،۲۵،۳۰،۳۱،۳۴،۳۵،۴۸،۵۱،۵۵،۵۶،۵۷،۳	خیر
۹،۲۰،۲۹	بلی
۶،۱۱،۱۶،۲۲،۴۴	خیر
۵،۸،۱۴،۲۸	بلی
۲۱،۴۰،۴۹،۵۲	خیر
۳۳،۳۷،۴۲،۴۶	بلی
۲،۱۷،۲۳،۵۴	خیر
۲۶،۳۲،۳۶،۴۱،۴۵،۵۰،۵۳،۵۸	بلی

نمره ی مقیاس دروغ در مجموع نمرات محاسبه نمی شود. حداکثر نمره در مقیاس عمومی مساوی ۲۶ و در هریک از سه مقیاس دیگر مساوی ۸ است. حداکثر نمره کل عزت نفس مساوی ۵۰ است.

پرسشنامه هوش هیجانی بار- آن^۸

اولین مقیاس هوش هیجانی بار- آن در سال ۱۹۸۰ با طرح این سوال که چرا بعضی مردم نسبت به بعضی دیگر در زندگی موفق ترند آغاز گردید. پاسخ های آزمون نیز در روی یک مقیاس ۵ درجه ای در ردیف لیکرت (کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی، مخالفم و کاملاً مخالفم) تنظیم شده است مقیاس های آزمون عبارتند از:

خود آگاهی هیجانی^۹ توانایی آگاه بودن و فهم احساس خود.

خود ابرازی^{۱۰}: توانایی ابراز احساسات، باورها و افکار صریح و دفاع از مهارت های سازنده و بر حق

خود عزت نفس^{۱۱}: توانایی آگاه بودن از ادراک خود، پذیرش خود و احترام به خود.

^۷ Campbell

^۸ EQ-i

^۹ Emotional self- Awareness (ES)

^{۱۰} Assertiveness (AS)

^{۱۱} Self Regard (SR)

خودشکوفایی^{۱۲}: توانایی درک ظرفیت های بالقوه و انجام چیزی که ی توان انجام داد، تلاش برای انجام دادن و لذت بردن.

استقلال^{۱۳}: توانایی هدایت افکار و اعمال خود و آزاد بودن از تمایلات اجتماعی.

همدلی^{۱۴}: توانایی آگاه بودن و درک احساسات دیگران و ارزش دادن به آن.

مسئولیت پذیری اجتماعی^{۱۵}: توانایی بروز خود به عنوان یک عضو دارای حس همکاری، موثر و سازنده در گروه.

روابط بین فردی^{۱۶}: توانایی ایجاد و حفظ روابط رضایت بخش متقابل که به وسیله نزدیکی عاطفی، صمیمیت، محبت کردن و محبت گرفتن توصیه می شود.

واقع گرایی^{۱۷}: توانایی سنجش و هماهنگی، بین چیزی که به طور هیجانی تجربه شده و چیزی که بطور واقعی وجود دارد.

انعطاف پذیری^{۱۸}: توانایی سازگار بودن افکار و رفتار با تغییرات محیط و موقعیت ها.

حل مساله^{۱۹}: توانایی تشخیص و تعریف مشکلات، به همان خوبی خلق کردن و تحقق بخشیدن راه حل های موثر و بالقوه.

تحمل فشار روانی^{۲۰}: توانایی مقاومت کردن در برابر رویدادها، موقعیت های فشار آوردن هیجانات قوی، بدون جادادن و یا رویارویی فعال و مثبت با فشار.

کنترل تکانش^{۲۱}: توانایی مقاومت در برابر یک تکانش، سابق یا فعالیت های آزمایشی و یا کاهش آنها، بدون جا زدن و یا رویارویی فعال و مثبت با فشار.

خوش بینی^{۲۲}: توانایی زیرکانه نگاه کردن به زندگی و تقویت نگرشهای مثبت، حتی در صورت بروز بدبختی و احساسات منفی.

شادمانی^{۲۳}: توانایی احساس خوشبختی کردن با زندگی خود، لذت بردن از خود و دیگران، داشتن احساسات مثبت، صریح، مفرح و شوخ.

این آزمون در سه مرحله در ایران اجرا شده و پس از انجام برخی تغییرات در متن اصلی پرسشنامه، حذف یا تغییر بعضی سوالات و تنظیم مجدد سوالات هر مقیاس، پرسشنامه از ۱۱۷ سوال به ۹۰ سوال تقلیل یافت. و در مورد کیفیت روان سنجی آن نیز اقدامات لازم به عمل آمد که در سومین مرحله اجرا، تحلیل اطلاعات در حیطه های زیر انجام گرفت. میزان آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰.۹۳٪ گزارش گردید این میزان (آلفای محاسبه شده در مرحله سوم) با آلفای محاسبه شده در مرحله دوم آزمون یکسان بدست آمده و مطابق با این روش پایایی آزمون ۰.۹۹٪ گزارش گردید که در سطح $P < 0.001$ معنا دار است.

پرسشنامه استاندارد تفکر استراتژیک گلدمن^{۲۴} (۲۰۰۱):

این پرسشنامه شامل چهار بعد تفکر سیستمی، تفکر مفهومی، فرصت طلبی هوشمندانه و آینده نگری می باشد. این پرسشنامه شامل ۴۰ گویه است که توسط کارکنان تکمیل می شود و از آنها خواسته می شود که گویه های توصیفی را تا حدی که در سازمان آنها صدق می کند، در طول مقیاس ۵ درجه ای لیکرت، خیلی زیاد= ۵، زیاد= ۴، تا حدودی= ۳، کم= ۲، خیلی کم= ۱ برای گویه های مثبت و معکوس آن برای گویه های منفی مشخص و درجه بندی کنند.

7 Self- actualration(SA)

13 Indepedence(In)

14 Empathy(EM)

15 - Social – Resransibility(RE)

16 - interpetsonal Relation ship(IR)

17 - Reality Teshiny (RT)

18 - Flexibility (FL)

19 - Problem solviny (PS)

20 - Stress Tolererance(ST)

21 - Impulse Control(IC)

22 - Optimism(OP)

23 - Happiness(HA)

24Goldman

مقیاس	سوالات مربوط به هر مؤلفه	مؤلفه	سوالات مربوط به هر خرده مؤلفه
تفکر استراتژیک	سوالات ۱ تا ۴۰	تفکر استراتژیک	۱ تا ۱۲
		تفکر مفهومی	۱۳ تا ۲۳
		فرصت طلبی هوشمندانه	۲۴ تا ۳۲
		آینده نگری	۳۳ تا ۴۰

پرسشنامه سنجش تفکر استراتژیک دارای ۲۸ سوال می باشد. ابعاد پرسشنامه شامل تفکر سیستمی ۶ سوال؛ عزم استراتژیک ۸ سوال، پیشروی بر اساس رویکرد علمی ۳ سوال؛ فرصت طلبی هوشمندانه ۷ سوال و تفکر در زمان ۴ سوال می باشد.

پرسشنامه	سوالات	آلفای کرونباخ
هوش هیجانی	سوالات ۱ الی ۹۰	۰/۹۳۱
عزت نفس	سوالات ۱ الی ۵۸	۰/۹۳۷
تفکر استراتژیک	سوالات ۱ الی ۴۰	۰/۹۰۷

با توجه به مقادیر بدست آمده آلفای کرونباخ برای هوش هیجانی، عزت نفس و تفکر استراتژیک به ترتیب ۰/۹۳۷، ۰/۹۳۱ و ۰/۹۰۷ و بالا بودن مقادیر فوق از ۰/۷ می توان ادعا نمود هر سه پرسشنامه تحقیق از پایایی کاملاً قابل قبولی برخوردار بودند. در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار (SPSS) در سطوح آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده گردید. - در سطح آمار توصیفی، از نمودارها، جداول توزیع فراوانی، میانگین و/انحراف معیار برای نمایش مشخصات آماری نمونه‌ها استفاده شد. - در سطح آمار استنباطی و برای سنجش فرضیه‌ها از آزمون‌های آماری همبستگی، پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده گردید.

یافته‌ها

در این بخش به توصیف شاخص‌های آماری متغیرهای پژوهش پرداخته می‌شود. نمونه پژوهش حاضر شامل ۹۷ نفر می باشند.

آمار توصیفی مربوط به جنسیت پاسخ دهندگان پژوهش

با توجه به جدول شماره ۲ از ۳۰۰ نفر گروه نمونه ۲۳۸ نفر (۷۹،۳٪) مرد و ۶۲ نفر (۲۰،۷٪) زن هستند. جدول شماره ۲ این فراوانی را نمایش می دهد.

جدول شماره ۲ توزیع جنسیت افراد شرکت کننده

جنسیت	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
مرد	۲۳۸	۷۹/۳	۷۹/۳
زن	۶۲	۲۰/۷	۱۰۰/۰
کل	۳۰۰	۱۰۰/۰	

آمار توصیفی مربوط به سن پاسخ دهندگان پژوهش

با توجه به جدول ۳ از ۳۰۰ نفر گروه نمونه ۳۹ نفر (۱۳,۰٪) کمتر از ۳۰ سال و ۱۸۰ نفر (۶۰,۰٪) بین ۳۰ تا ۴۰ سال، ۵۹ نفر (۱۹,۷٪) بین ۴۰ تا ۵۰ سال، ۲۲ نفر (۷,۳٪) بیشتر از ۵۰ سال هستند. جدول شماره ۳ این فراوانی را نمایش می دهد.

جدول شماره ۳ توزیع سن کارکنان شرکت کننده

سن	فراوانی	درصد	فراوانی تجمعی
کمتر از ۳۰ سال	۳۹	۱۳/۰	۱۳/۰
بین ۳۰ تا ۴۰ سال	۱۸۰	۶۰/۰	۷۳/۰
۴۰ تا ۵۰ سال	۵۹	۱۹/۷	۹۲/۷
بیشتر از ۵۰ سال	۲۲	۷/۳	۱۰۰/۰
کل	۳۰۰	۱۰۰/۰	

نرمال بودن داده ها

در انجام روش های آماری، نرمال بودن داده ها و به خصوص متغیر وابسته از اهمیت خاصی برخوردار است. پس لازم است که با آزمون های آماری مناسب نسبت به این امر اقدام نموده و از این بابت مطمئن شد.

جدول شماره ۴ نتیجه آزمون K-S (کلموگروف- اسمیرنف)

متغیر	Test statistic k-s	سطح معناداری P
هوش هیجانی		
خود آگاهی هیجانی	۰/۰۷۲	۰/۰۸۱
خود ابزاری	۰/۱۰۸	۰/۰۵۲
خود عزت نفس	۰/۰۶۹	۰/۰۷۵
خود شکوفایی	۰/۱۱۲	۰/۰۶۴
استقلال	۰/۰۹۱	۰/۰۷۳
همدلی	۰/۱۱۱	۰/۰۵۷
مسئولیت پذیری اجتماعی	۰/۰۸۵	۰/۰۵۲
روابط بین فردی	۰/۰۹۶	۰/۰۹۸
واقع گرایی	۰/۱۱۸	۰/۰۸۸
انعطاف پذیری	۰/۱۲۱	۰/۰۷۴
حل مساله	۰/۰۹۳	۰/۰۵۲
تحمل فشار روانی	۰/۰۹۷	۰/۰۵۰
کنترل تکانش	۰/۱۱۰	۰/۰۶۳
خوش بینی	۰/۰۷۵	۰/۰۸۰
شادکامی	۰/۰۹۰	۰/۰۵۳
تفکر استراتژیک	۰/۱۹۴	۰/۰۷۳

تفکر مفهومی	۰/۰۹۶	۰/۰۷۳
تفکر سیستمی	۰/۱۱۴	۰/۰۷۵
فرصت طلبی هوشمندانه	۰/۱۱۹	۰/۰۹۹
آینده نگری	۰/۱۱۸	۰/۰۹۲
عزت نفس		
عزت نفس کلی	۰/۱۴۰	۰/۰۵۵
عزت نفس اجتماعی	۰/۱۴۰	۰/۰۶۶
عزت نفس خانوادگی	۰/۱۴۱	۰/۰۹۲
عزت نفس در محیط کار	۰/۱۱۱	۰/۰۵۳

هنگام بررسی نرمال بودن داده ها، ما فرض صفر مبتنی بر اینکه توزیع داده ها نرمال است را در سطح خطای ۵٪ تست می کنیم. بنابراین اگر آماره آزمون بزرگتر مساوی ۰,۰۵ بدست آید، در این صورت دلیلی برای رد فرض صفر مبتنی بر اینکه داده نرمال است، وجود نخواهد داشت. به عبارت دیگر توزیع داده ها نرمال خواهد بود. همان طور که جدول ۴ نشان می دهد سطح معنی داری آزمون K-S برای داده های هر سه پرسشنامه (و مولفه های آنها) بالای ۰,۰۵ بوده که آماره های فوق نشان از نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش می باشد. نتایج آزمون K-S بیانگر این موضوع است که پژوهشگر برای بررسی فرضیات و تحلیل قادر به استفاده از آماره های استنباطی می باشد.

توصیف داده ها:

برای نشان دادن هر شاخص و میزان کمینه و بیشینه، میانگین، واریانس و همراه انحراف معیار جداول ۵ و ۶ و ۷ آمده است.

جدول شماره ۵: آماره توصیف متغیر هوش هیجانی و مولفه های آن

متغیرها	کمترین	بیشترین	میانگین	واریانس	انحراف معیار
هوش هیجانی	۲۲۱	۳۴۹	۲۷۷/۹	۶۶۳/۰۰	۲۵/۷۴
خود آگاهی هیجانی	۶	۳۰	۱۸/۹۵	۴۴/۷۰	۶/۶۸
خود ابزاری	۶	۳۰	۱۹/۹۵	۴۸/۹۱	۶/۹۹
خود عزت نفس	۶	۳۰	۱۷/۵۰	۴۶/۶۰	۶/۸۲
خود شکوفایی	۶	۲۹	۱۹/۳۶	۴۹/۶۴	۷/۰۴
استقلال	۶	۳۰	۱۸/۸۹	۵۲/۶۲	۷/۲۵
همدلی	۶	۳۰	۱۹/۷۱	۵۵/۲۹	۷/۴۳
مسئولیت پذیری اجتماعی	۶	۳۰	۱۶/۸۷	۴۵/۹۶	۶/۷۷
روابط بین فردی	۶	۳۰	۱۸/۷۵	۴۹/۸۱	۷/۰۵
واقع گرایی	۶	۳۰	۱۹/۷۸	۵۵/۲۲	۷/۴۳
انعطاف پذیری	۶	۳۰	۱۹/۱۸	۵۰/۴۲	۷/۱۰
حل مساله	۶	۳۰	۱۷/۵۷	۵۶/۴۹	۷/۵۱

۷/۹۶	۵۹/۲۸	۱۷/۴۴	۳۰	۶	تحمل فشار روانی
۷/۵۹	۵۷/۶۲	۱۷/۴۶	۳۰	۶	کنترل تکانش
۷/۱۰	۵۰/۴۹	۱۸/۲۷	۳۰	۶	خوش بینی
۷/۳۴	۵۳/۸۸	۱۸/۲۴	۳۰	۶	شادکامی

نتایج به دست آمده از جدول ۵ نشان داد که میانگین نمونه در خصوص هوش هیجانی ۲۷۷,۹۰ می باشد این مقدار نسبت به مقدار میانگین ثابت ۲۷۰ بیشتر می باشد. همچنین همه مولفه های آن بجز مسئولیت پذیری اجتماعی از مقدار میانگین بیشتر می باشند.

جدول ۶: آماره توصیف متغیر تفکر استراتژیک و مولفه های آن

متغیرها	کمترین	بیشترین	میانگین	واریانس	انحراف معیار
تفکر استراتژیک	۶۷	۱۸۴	۱۴۹/۲۸	۶۷۰/۶۶	۲۵/۸۹
تفکر مفهومی	۱۱	۵۰	۳۷/۵۱	۸۵/۳۶	۹/۲۳
تفکر سیستمی	۱۰	۵۰	۳۵/۹۳	۹۴/۹۹	۹/۶۹
فرصت طلبی هوشمندانه	۱۰	۵۰	۳۷/۰۹	۱۰۶/۸۴	۱۰/۳۳
آینده نگری	۱۸	۵۰	۳۸/۷۴	۶۲/۰۴	۷/۸۷

نتایج به دست آمده از جدول ۶ نشان داد که میانگین نمونه در خصوص تفکر استراتژیک ۱۴۹,۲۸ می باشد و در مقایسه با میانگین ثابت ۱۲۰ مقدار بیشتری دارد. تمامی مولفه ها نیز از مقدار میانگین ثابت بیشتر می باشند.

جدول ۷: آماره توصیف متغیر عزت نفس و مولفه های آن

متغیرها	کمترین	بیشترین	میانگین	واریانس	انحراف معیار
عزت نفس	۸	۴۵	۲۵/۶۷	۶۷/۱۴	۸/۱۹
عزت نفس کلی	۰	۱۳	۶/۴۳	۱۸/۱۱	۴/۲۵
عزت نفس اجتماعی	۰	۱۳	۶/۱۳	۱۴/۸۰	۳/۸۴
عزت نفس خانوادگی	۰	۱۳	۶/۳۴	۱۵/۹۹	۳/۹۹
عزت نفس در محیط کار	۰	۱۳	۶/۷۶	۱۶/۵۳	۴/۰۶

نتایج به دست آمده از جدول ۷ نشان داد که میانگین نمونه در خصوص عزت نفس ۲۵,۶۷ که باتوجه به میانگین ثابت مقدار ۲۵ بیشتر می باشد.

طبیعی بودن توزیع نرمال متغیرها:

برای تشخیص طبیعی بودن توزیع نمرات در سه متغیر هوش هیجانی - تفکر استراتژیک و عزت نفس و مولفه های آنها میزان کجی و بلندی بر انحراف استاندارد را بدست آوردیم و در جدول زیر قابل مشاهده است.

جدول ۸ محاسبه چولگی و کشیدگی

متغیر	حجم	انحراف	چولگی	کشیدگی
هوش هیجانی	۳۰۰	۲۵/۷۴	۰/۱۹۰	-۰/۴۰۶
خود آگاهی هیجانی	۳۰۰	۶/۶۸	-۰/۰۷۳	-۱/۰۱۵
خود ابزاری	۳۰۰	۶/۹۹	-۰/۴۱۵	-۰/۹۳۳
خود عزت نفس	۳۰۰	۶/۸۲	۰/۰۲۹	-۱/۰۷۰
خود شکوفایی	۳۰۰	۷/۰۴	-۰/۳۰۴	-۱/۱۶۷
استقلال	۳۰۰	۷/۲۵	-۰/۲۲۴	-۱/۰۶۹
همدلی	۳۰۰	۷/۴۳	-۰/۲۹۳	-۱/۱۹۳
مسئولیت پذیری	۳۰۰	۶/۷۷	۰/۱۳۴	-۰/۸۹۲
روابط بین فردی	۳۰۰	۷/۰۵	-۰/۱۱۷	-۱/۰۸۴
واقع گرایی	۳۰۰	۷/۴۳	-۰/۳۱۸	-۱/۱۷۵
انعطاف پذیری	۳۰۰	۷/۱۰	-۰/۱۶۸	-۱/۱۴۱
حل مساله	۳۰۰	۷/۵۱	-۰/۰۴۸	-۱/۱۲۷
تحمل فشار روانی	۳۰۰	۷/۹۶	۰/۰۸۳	-۱/۲۹۵
کنترل تکانش	۳۰۰	۷/۵۹	۰/۱۲۰	-۱/۳۰۳
خوش بینی	۳۰۰	۷/۱۰	۰/۱۰۴	-۰/۸۴۷
شادکامی	۳۰۰	۷/۳۴	-۰/۰۳۶	-۱/۲۵۲
تفکر استراتژیک	۳۰۰	۲۵/۱۹	-۱/۲۵۸	۰/۹۰۴
تفکر مفهومی	۳۰۰	۹/۲۳	-۰/۸۲۲	۰/۲۲۰
تفکر سیستمی	۳۰۰	۹/۶۹	-۰/۸۲۸	۰/۱۹۶
فرصت طلبی هوشمندانه	۳۰۰	۱۰/۳۳	-۱/۰۹۶	۰/۴۹۶
آینده نگری	۳۰۰	۷/۱۷	-۰/۶۹۷	۰/۰۳۷
عزت نفس	۳۰۰	۸/۱۹	۰/۰۳۶	-۰/۴۲۰
عزت نفس کلی	۳۰۰	۴/۲۶	۰/۰۲۹	-۱/۳۸۷
عزت نفس اجتماعی	۳۰۰	۳/۸۶	۰/۱۵۲	-۱/۲۷۵
عزت نفس خانوادگی	۳۰۰	۴/۰۲	۰/۱۸۰	-۱/۲۸۶
عزت نفس در محیط کار	۳۰۰	۴/۰۸	-۰/۰۰۸	-۱/۲۲۳

چون مقدار چولگی و کشیدگی برای متغیرهای تحقیق در بازه (۲+ و ۲-) قرار دارند پس احتمالاً توزیع نرمال دارند.

آزمون فرضیات پژوهش

فرضیه اول: بین هوش هیجانی با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی رابطه وجود دارد.
برای نشان دادن رابطه هوش هیجانی با تفکر استراتژیک از آزمون پیرسون که یکی از آزمون های همبستگی می باشد استفاده می کنیم جدول ۹ ضریب همبستگی پیرسون بین هوش هیجانی و تفکر استراتژیک را نشان می دهد.

H0 = بین هوش هیجانی با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی رابطه وجود ندارد. $p > 0.05$

H1 = بین هوش هیجانی با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی رابطه وجود دارد. $p < 0.05$

جدول ۹: ضریب همبستگی پیرسون بین هوش هیجانی و تفکر استراتژیک

۰/۴۳۸**	هوش هیجانی
۰/۰۰۱	
۳۰۰	

در جدول ۹ ضرایب همبستگی پیرسونی مربوط به هوش هیجانی و تفکر استراتژیک آمده است. نتایج آزمون نشان داد بین هوش هیجانی و تفکر استراتژیک در سطح اطمینان ۰/۹۹ صورت گرفته و با توجه به سطح معنی داری که از مقدار ۰/۰۵ کمتر است فرض صفر رد می شود و بر رابطه بین این دو متغیر دلالت دارد پس بین هوش هیجانی و تفکر استراتژیک چون مقدار پیرسون مثبت است دلیل بر همراهی این دو متغیر دارد یعنی افزایش هوش هیجانی بر افزایش تفکر استراتژیک موثر است جدول ۱۰ تاثیر مولفه های هوش هیجانی بر روی مولفه های تفکر استراتژیک را نشان می دهد.

جدول ۱۰: ضریب همبستگی پیرسون بین مولفه های هوش هیجانی و مولفه های تفکر استراتژیک

تفکر مفهومی	تفکر سیستمی	فرصت طلبی هوشمندانه	آینده نگری
۰/۳۶۳	۰/۵۲۱	۰/۳۵۲	۰/۲۲۷
۰/۰۰۷	۰/۰۰۲	۰/۰۱۰	۰/۰۰۵
۰/۴۸۲	۰/۳۹۴	۰/۴۰۶	۰/۱۸۵
۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۲۰
۰/۳۲۹	۰/۴۸۶	۰/۴۳۱	۰/۴۹۴
۰/۰۰۷	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۹
۰/۹۰۷	۰/۴۳۵	۰/۴۱۶	۰/۳۹۸
۰/۰۰۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۷	۰/۰۰۱
۰/۳۰۱	۰/۰۹۷	۰/۴۱۹	۰/۲۹۲
۰/۰۰۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲
۰/۲۵۷	۰/۲۵۸	۰/۲۰۴	۰/۱۹۷
۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۴۵	۰/۰۴۲
۰/۴۴۶	۰/۳۲۲	۰/۳۴۹	۰/۲۲۶
۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	۰/۰۲۶
۰/۳۸۲	۰/۱۵۳	۰/۰۸۹	۰/۱۳۲
۰/۰۰۲	۰/۰۳۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶
۰/۲۴۰	۰/۱۹۰	۰/۳۰۹	۰/۰۲۸
۰/۰۱۸	۰/۰۰۲	۰/۰۰۹	۰/۰۰۵
۰/۱۲۶	۰/۴۰۱	۰/۴۴۳	۰/۳۱۹
۰/۰۲۰	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	۰/۰۰۱

حل مساله	۰/۱۸۱	۰/۱۶۰	۰/۲۳۴	۰/۰۸۲
	۰/۰۲۸	۰/۰۱۸	۰/۰۰۴	۰/۰۲۶
تحمل فشار روانی	۰/۱۵۱	۰/۴۲۹	۰/۷۵۷	۰/۴۰۷
	۰/۰۰۹	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵
کنترل تکانش	۰/۳۵۳	۰/۳۲۰	۰/۱۱۴	۰/۳۲۶
	۰/۰۰۷	۰/۰۰۷	۰/۰۰۷	۰/۰۰۱
خوش بینی	۰/۱۱۱	۰/۲۳۸	۰/۲۹۳	۰/۲۳۱
	۰/۰۰۹	۰/۰۰۵	۰/۰۰۷	۰/۰۲۳
شادکامی	۰/۱۰۱	۰/۰۵۶	۰/۱۸۶	۰/۲۲۰
	۰/۰۰۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۹	۰/۰۳۰

با توجه به جدول ۱۰ بین تمامی مولفه های دو متغیر رابطه معنا دار وجود دارد ($p < 0/05$) در ادامه برای تعیین تاثیر هوش هیجانی بر تفکر استراتژیک وارد معادله رگرسیون شدند (جدول ۱۱).

جدول ۱۱: تحلیل رگرسیونی برای پیش بینی تفکر استراتژیک از طریق متغیرهای هم پیش بین

مدل	مجموع مربعات	میانگین مربعات	فیشر (F)	R	R^2 (ضریب تعیین)	معناداری
رگرسیون	۶۷۴۵/۵۶	۶۷۴۵/۵۶	۱۰/۳۷۳	۰/۴۸۳	۰/۲۳۴	۰/۰۰۱
باقیمانده	۱۹۳۷۸۳/۷۷	۶۵۰/۲۸				
مجموع	۲۰۰۵۲۹/۳۴					

تحلیل رگرسیونی جدول (۱۱) نشان می دهد که رگرسیون نمرات متغیرهای پیش بین هوش هیجانی به طرف متغیر (تفکر استراتژیک) از نظر آماری معنی دار است. مقدار ضریب تعیین ($R^2 = ۰,۲۳۴$) نیز نشان می دهد نرخ هوش هیجانی ۲۳ درصد بر روی تفکر استراتژیک را تعیین می کند.

فرضیه دوم: بین عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی رابطه وجود دارد. برای نشان دادن رابطه عزت نفس با تفکر استراتژیک از آزمون پیرسون که یکی از آزمونهای همبستگی می باشد استفاده می کنیم جدول ۱۲ ضریب همبستگی پیرسون بین عزت نفس و تفکر استراتژیک را نشان می دهد.

H_0 = بین عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی رابطه وجود ندارد. $p > 0.05$

H_1 = بین عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی رابطه وجود دارد. $p < 0.05$

جدول ۱۲: ضریب همبستگی پیرسون بین عزت نفس و تفکر استراتژیک

عزت نفس	۰/۴۲۳*
	۰/۰۳۴
	۳۰۰

در جدول ۱۲ ضرایب همبستگی پیرسونی مربوط به عزت نفس و تفکر استراتژیک آمده است. نتایج آزمون نشان داد بین عزت نفس و تفکر استراتژیک در سطح اطمینان ۰,۹۵ صورت گرفته و با توجه به سطح معنی داری که از مقدار ۰,۰۵ کمتر است فرض صفر رد می شود و بر رابطه بین این دو متغیر دلالت دارد پس بین عزت نفس و تفکر استراتژیک چون مقدار پیرسون مثبت است دلیل بر همراستایی این دو متغیر دارد یعنی افزایش عزت نفس بر افزایش تفکر استراتژیک موثر است جدول ۱۳ تاثیر مولفه های عزت نفس بر روی مولفه های تفکر استراتژیک را نشان می دهد.

جدول ۱۳ ضریب همبستگی پیرسون بین مولفه های عزت نفس و مولفه های تفکر استراتژیک

تفکر مفهومی	تفکر	فرصت طلبی	آینده نگری
۰/۱۳۴	۰/۱۱۰	۰/۱۳۶	۰/۷۱۰
۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰۰۵۰	۰/۰۰۲
۰/۴۴۴	۰/۱۵۶	۰/۱۲۱	۰/۱۷۱
۰/۰۰۸	۰/۰۰۷	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴
۰/۲۲۴	۰/۱۴۳	۰/۴۰۳	۰/۳۹۳
۰/۰۰۱	۰/۰۱۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴
۰/۳۹۸	۰/۲۲۸	۰/۱۱۳	۰/۲۷۰
۰/۰۰۲	۰/۰۰۸	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷

با توجه به جدول ۱۳ بین تمامی مولفه های دو متغیر رابطه معنا دار وجود دارد ($p < 0/05$) در ادامه برای تعیین تاثیر عزت نفس بر تفکر استراتژیک وارد معادله رگرسیون شدند (جدول ۱۴).

جدول ۱۴: تحلیل رگرسیونی برای پیش بینی تفکر استراتژیک از طریق متغیرهای هم پیش بین

مدل	مجموع مربعات	میانگین مربعات	فیشر (F)	R	R^2 (ضریب تعیین)	معناداری
رگرسیون	۳۰۰۹/۷۸	۳۰۰۹/۷۸	۴/۵۴۱	۰/۴۲۳	۰/۱۷۸	۰/۰۳۴
باقیمانده	۱۹۷۵۱۹/۵۶	۶۶۲/۸۱				
مجموع	۲۰۰۵۲۹/۳۴					

تحلیل رگرسیونی جدول ۱۴ نشان می دهد که رگرسیون نمرات متغیرهای پیش بین عزت نفس به طرف متغیر (تفکر استراتژیک) از نظر آماری معنی دار است. مقدار ضریب تعیین ($R^2 = ۰,۱۷۸$) نیز نشان می دهد نرخ عزت نفس ۱۷ درصد بر روی تفکر استراتژیک را تعیین می کند.

فرضیه اصلی: بین هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی رابطه وجود دارد. همچنین در ادامه برای تعیین تاثیر هوش هیجانی و عزت نفس بر تفکر استراتژیک وارد معادله رگرسیون شدند (جدول ۱۵).

جدول ۱۵: تحلیل رگرسیونی برای پیش بینی تفکر استراتژیک از طریق متغیرهای هم پیش بین

مدل	مجموع مربعات	میانگین مربعات	فیشر (F)	R	R^2 (ضریب تعیین)	معناداری
رگرسیون	۲۴۶۱/۳۱	۱۲۳۰/۶۵	۱/۸۵۰	۰/۳۸۵	۰/۱۴۸	۰/۰۰۶
باقیمانده	۶۲۵۴۳/۷۱	۶۶۵/۳۵۹				

مجموع	۶۵۰۰۵/۰۳		
-------	----------	--	--

تحلیل رگرسیونی جدول ۱۵ نشان می دهد که رگرسیون نمرات متغیرهای پیش بین عزت نفس و هوش هیجانی به طرف متغیر (تفکر استراتژیک) از نظر آماری معنی دار است. مقدار ضریب تعیین ($R^2 = 0.148$) نیز نشان می دهد یعنی نرخ عزت نفس و هوش هیجانی تواما ۱۴ درصد بر روی تفکر استراتژیک تاثیر گذار است.

بحث و نتیجه گیری

این مطالعه که با هدف بررسی رابطه بین هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس انجام پذیرفت ؛ از آنجا که امروز مدارس به عنوان اصلی ترین پایگاه های اجتماعی آموزش نقش تعیین کننده ای در تربیت نسل آینده ساز کشور دارند از اهمیت و ضرورت ویژه ای برخوردار است. بی شک نقش مدیران در تربیت نسل آینده ساز بر کسی پوشیده نیست بر همین اساس محقق در مطالعات خود در این پژوهش به این مهم پرداخت. این مطالعه که از ایده پردازی محقق نشأت گرفته است نتایج آن نشان داد که افزایش هوش هیجانی بر افزایش تفکر استراتژیک موثر و تاثیر گذار است و بین تمامی مولفه های دو متغیر رابطه معنا دار وجود دارد ($p < 0.05$) و نیز تحلیل رگرسیونی نشان می دهد که نرخ هوش هیجانی ۲۳ درصد بر روی تفکر استراتژیک اثر بخش است. در واقع مشخص گردید که مولفه های هوش هیجانی خود آگاهی هیجانی، خود شکوفایی، استقلال، همدلی، مسولیت پذیری اجتماعی، روابط بین فردی، واقع گرایی و انعطاف پذیری، تحمل فشار روانی و خوشبینی و شادکامی همه و همه نرخ تاثیر گذار و بخش اعظمی از تاثیر را بر متغیر تفکر استراتژیک و مولفه های آن دارد و به این معنی است که هر چه مدیران از هوش هیجانی بیشتری برخوردار باشند در تفکر مفهومی و سیستماتیک خود و در طرح استراتژی های سازنده در پیشبرد اهداف آموزشی موفقترند. همچنین نتایج نشان داد افزایش عزت نفس بر افزایش تفکر استراتژیک موثر است و بین تمامی مولفه های دو متغیر رابطه معنا دار وجود دارد ($p < 0.05$) و نیز تحلیل رگرسیونی نشان می دهد که عزت نفس ۱۷ درصد بر روی تفکر استراتژیک اثر بخش است. در تبیین این ارتباط می توان گفت که عزت نفس و اقسام آن یعنی عزت نفس کلی، اجتماعی، خانوادگی و عزت نفس در محیط کار بر روی مولفه های تفکر استراتژیک اعم از تفکر سیستمی و مفهومی و آینده نگری مدیران مدارس در مدیریت مدرسه ها نقش اساسی دارد و بین این مولفه ها رابطه معناداری مشخص گردید و هر چه مدیران از عزت نفس بالا برخوردار باشند بر تفکر سیستماتیک و استراتژی های مدیریت مدارس اعم از تفکر مفهومی و آینده نگری آنان در مدیریت مدارس موفقتر خواهند بود. در خصوص فرضیه اصلی پژوهش یعنی رابطه بین هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مدارس استان خراسان شمالی می توان گفت مقدار ضریب تعیین ($R^2 = 0.246$) نیز نشان می دهد یعنی نرخ عزت نفس و هوش هیجانی تواما ۱۴ درصد بر روی تفکر استراتژیک تاثیر گذار است و به طور کلی نتایج این تحقیق بیانگر این مطلب است که بین هوش هیجانی و عزت نفس با تفکر استراتژیک مدیران مداری رابطه معنا داری وجود دارد و هر چه عزت نفس و هوش هیجانی مدیران مدارس بالاتر باشد از تفکر استراتژیک بالاتری برخوردارند.

پیشنهادهات

- این مولفه ها و متغیر ها در ابعاد بزرگتر و جامعه آماری بیشتری در کل معلمان کشور مورد بررسی قرار بگیرد.
- برگزاری جلسات توجیهی و تشریحی ابعاد هوش هیجانی و مولفه های آن و نیز تفکر استراتژیک و مولفه های آن برای مدیران.
- فراهم آوردن بستر مناسب برای مدیران ضمن شرکت در اردو ها و مسافرت های فرهنگی و توجه به مسائل معیشتی جهت بالا بردن عزت نفس آنان و برگزاری جلسات توجیهی جهت شناسایی بهتر عزت نفس.

منابع و مراجع

- [۱] سفیدی، علی (۱۳۹۶) سازمان آموزش و به سوی تفکر استراتژیک در مدیران پرورش استان گیلان، شماره چهارم-سالتحصیلی ۸۷-۸۶ ص ۶۱.
- [۲] سی برلایتر، دیوید، ال کیج، نیت (۲۰۰۲) روانشناسی تربیتی، ترجمه غلامرضا خویی نژاد (۱۳۸۳)، نشر دانش، تهران.
- [۳] شوجی، شیبایا (۲۰۰۸) رویکرد نوین مدیریت کیفیت در آمریکا، مترجم دکتر اقدسی، محمد، ۱۳۸۹.
- [۴] صاحب الزمانی، محمد؛ فشارکی، محمد و عبداللهی مفرد، زهره (۱۳۸۹) بررسی ارتباط سبک زندگی با عزت نفس دختران نوجوان دبیرستانهای دولتی روزانه شهر تهران. مجله علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی، شماره ۴۵ تا ۵۰.
- [۵] کاوسی، اسماعیل (۱۳۹۰) نقش برنامه ریزی استراتژیک در توسعه منابع انسانی، فصلنامه مدیریت دولتی، سال اول، پیش شماره دوم، پائیز ۱۳۸۹.
- [۶] لشکر بلوکی، مجتبی، (۱۳۹۲) فرامین و فنون تفکر استراتژیک، انتشارات نص، چاپ اول ۱۳۹۲.
- [۷] محمدی، شهناز (۱۳۹۰) ارتباط بین هوش هیجانی و سلامت سازمانی مدیران مدارس، نشریه دست آوردهای روانشناختی علوم تربیتی و روان شناسی پاییز و زمستان ۱۳۹۰، دوره ۱۸، شماره ۲ از صفحه ۲۴۷ تا صفحه ۲۶۰.
- [۸] منصوریان، عباس (۱۳۹۱) سنجش تکرار استراتژیک در مدیران شهرداری تهران، مدیریت بازرگانی، دوره ۴ شماره ۱۲.
- [۹] ناطقی، فایزه و برقی، جعفر (۱۳۹۶) بررسی رابطه هوش هیجانی و مدیریت زمان بر عملکرد مدیران مدارس دوره ابتدایی شهر اراک، کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد، توانمندی صنعت جهانگردی در توسعه، مشهد، موسسه آموزش عالی شانندیز.